

3. Eroğlu S., Bektaş O. The effect of 5E-based STEM education on academic achievement, scientific creativity, and views on the nature of science. Learn. Individ. Differ. 2022, 98, 102181.
4. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>.
5. План заходів щодо реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.01.2021 № 131-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2021-%D1%80#n8> (дата звернення: 19.03.2025).

Павлова Т. С.*

ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Формування екологічної компетентності в молодшому шкільному віці набуває особливої уваги у контексті сучасних викликів: посилення глобальної екологічної кризи, змін клімату, воєнних конфліктів. Повномасштабне вторгнення в Україну спричинило значні екологічні втрати (забруднення довкілля, руйнування природних екосистем), що підкреслює нагальність системного виховання екологічної свідомості. Початкова школа стає ключовим етапом, оскільки в дітей саме в цьому віці закладаються базові екологічні знання, цінності та моделі природоохоронної поведінки. Наукове обґрунтування ролі початкової школи як основи подальшого розвитку учнів подає дослідниця О. Онопрієнко і акцентує увагу на сенситивності періоду для формування базових знань, умінь і цінностей [4].

Науковці (Байбара Т., Величко Л., Коваль Н., Пустовіт Н.) розглядають екологічну компетентність як здатність застосовувати на практиці закономірності, правила й принципи екологічно доцільної поведінки, що ґрунтується на екологічних знаннях, уміннях і ціннісних орієнтирах.

Державний стандарт початкової освіти (2018) визначає екологічну компетентність як складник ключових компетентностей, що передбачає «усвідомлення основ екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів» [2].

У Концепції екологічної освіти України (2001) наголошується на формуванні екологічної культури, екологічного мислення й свідомості як основи для сталого розвитку. Пріоритетним визначається діяльнісний підхід, що передбачає практичну участь учнів у природоохоронній діяльності [3].

На основі аналізу типових освітніх програм обґрунтовано необхідність наскрізної інтеграції екологічного змісту в курс «Я досліджую світ», а також у позакласну діяльність. Ідеї інтегрованого навчання, яке передбачає поєднання змісту

з різних освітніх галузей і наскрізних ліній, також підтримано у сучасних концепціях розвитку початкової школи [4].

Проведене нами у 2024/2025 навчальному році дослідження рівня сформованості екологічної компетентності за участю 357 учнів 2–5 класів виявило досить високі показники когнітивного компонента (51 % школярів досягли високого рівня), однак лише 32 % учнів змогли впевнено застосовувати здобуті знання у практичних природоохоронних ситуаціях, натомість 45 % учасників дослідження перебувають на початковому рівні. Ці результати підкреслюють недостатню реалізацію діяльнісно-практичного компонента екологічної компетентності в початковій школі. Водночас значна кількість учнів (40 %) показала ціннісне ставлення до природи, що свідчить про сформовану емоційно-ціннісну основу для подальшого розвитку екологічної компетентності.

Установлено, що саме діяльнісний підхід у початковій школі є провідним у формуванні екологічної компетентності, адже через діяльність дитина набуває досвіду екологічно доцільної поведінки. Педагоги, які орієнтуються на таку модель, застосовують проєктно-дослідницькі методи, ігрові та інтегровані форми навчання, спонукаючи дітей до активного пізнання довкілля й розв'язування реальних проблем. Досвід реалізації проєктного навчання свідчить, що наочне виявлення зв'язку між поведінкою людини та станом природи формує в учнів сталу мотивацію дотримуватися екологічних норм [5].

На підставі аналізу здобутого масиву інформації та результатів спостереження за практикою учителів пріоритетами у формуванні екологічної компетентності молодших школярів визначаємо інтеграцію екологічного змісту в усі освітні галузі; активне впровадження діяльнісного підходу до навчання; системне використання проєктної діяльності, що забезпечує виховання ціннісного ставлення до природи [1].

Показовим є й той факт, що більшість педагогів, хто реалізує діяльнісний формат навчання, відзначають зростання в учнів почуття відповідальності та ініціативності, які особливо важливі в контексті сучасних викликів.

Отже, одним із ключових завдань початкової школи стає не лише ознайомлення учнів з екологічними поняттями, а й цілеспрямоване формування в них здатності діяти у відповідних ситуаціях. Такі методичні орієнтири уможливають розвиток у дітей емоційно-ціннісного ставлення до природи, уміння оцінювати наслідки людського впливу та брати участь в природоохоронній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Павлова Т. Формування екологічної компетентності молодших школярів: діяльнісний підхід. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. №1. С. 42–51. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742862/>
2. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п> (дата звернення: 29.03.2025).

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

3. Про концепцію екологічної освіти в Україні. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01> (дата звернення: 29.03.2025).
4. Онопрієнко О. Сучасні концепції початкового навчання у вітчизняному контексті. *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. м. Полтава, 6 черв. 2024 р. – 7 черв. 2025 р. Полтава, 2024. С. 97–100. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742547/>.
5. Pavlova T. Developing Environmental Competence in Primary School Students Through Project-Based Learning in the Integrated Course 'I Explore the World'. *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*. 2024, Vol. 3, No. 1. С. 52-58. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742862/>.

Полещук В. С.*

**УПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ
ІННОВАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ
ХЕРСОНСЬКОГО ТАВРІЙСЬКОГО ЛІЦЕЮ**

Сучасна освіта зазнає кардинальних змін відповідно до концепції Нової української школи (НУШ), яка передбачає інтеграцію цифрових технологій, розвиток критичного мислення учнів та впровадження інноваційних методик навчання. В умовах дистанційного та змішаного навчання особливо актуальним стає використання інформаційно-цифрових інновацій, які дозволяють зробити освітній процес більш ефективним та інтерактивним. Одним із таких інструментів є конкурс-серіал «Один день із життя учня Херсонського Таврійського ліцею», який поєднує елементи гейміфікації, цифрових технологій і мистецької освіти [1-2].

Запропонований формат сприяє формуванню інформаційно-цифрових компетентностей учнів, активному залученню до навчального процесу та підвищенню мотивації. Особлива увага приділяється інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній процес, використанню сучасних онлайн-платформ, а також методам розвитку міжпредметних зв'язків, що відповідає ключовим завданням НУШ.

Ключовими компонентами організації конкурсу-серіалу як інструменту мотивації освітнього процесу є п'ять епізодів, кожен з яких присвячений окремому аспекту навчального й творчого життя учнів ліцею.

У першому епізоді «Ранковий старт» учасники представляють свій ранок, процес підготовки до навчання та атмосферу, що панує на початку дня. Метою цього етапу є демонстрація організації власного часу, дисципліни й позитивного налаштування до роботи, що відповідає ідеям НУШ про формування самостійності та організованості учнів.

*© Полещук В. С.